

4. MARCUS S. Competența didactică: perspectivă psihologică. București: Editura All Educational, 1999.
5. MUNTEANU A., Psihologia dezvoltării umane. Ediția a III-a revăzută și adăugată. Iași: Ed. Polirom, 2009. ISBN: 978-973-46-0975-8
6. NICOLA I. Tratat de pedagogie școlară. București: Aramis, 2003
7. Standarde de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani./coord. GUȚU, V., VRÂNCEANU, M.; autori: PAVLENCO, M. etc. Aprobate de către CNC, 25.10.2018, MECC, Chișinău: Lyceum, 2019. ISBN 978-9975-3285-6-2.
8. ȘTEFAN C. A., KÁLLAY É., Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari : Ghid practic pentru educatori. Cluj-Napoca: A.S.C.R [Asociația de Științe Cognitive din România], 2010. ISBN 978-973-7973-99-3.
9. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/176-183_3.pdf
10. <https://www.montessoribrasov.ro/dezvoltarea-sociala/>

CONDIȚII PSIHOPEDAGOGICE DE CONSILIERE A FAMILIEI ȘI LICEENILOR ÎN CONTEXTUL LUĂRII DECIZIILOR ÎN ORIENTARE PROFESIONALĂ PEDAGOGICĂ

Raileanu Olga, doctor în Științe ale Educației,
conf. univ.
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7819-3426>

Rezumat: *Orice aspect al procesului educațional presupune implicare activă și influență pozitivă din exterior, având misiunea de a favoriza înțelegerea mai clară a condițiilor psihopedagogice de alegere a traseului profesional și de a*

încuraja liceenii în căutarea identității profesionale, confortabile și realiste. Articolul tratează aspectele funcționale de orientare profesională pedagogică corectă, de susținere a familiei și liceenilor în proiectarea carierei, precum și asigurarea șanselor egale de dezvoltare individuală și integrare socială. Rolul consilierii psihopedagogice a familiei și a liceenilor este de a optimiza identificarea și mobilizarea resurselor personale de care dispun beneficiarii, găsirea alternativelor în scopul integrării socioprofesionale, valorificarea capacităților de a face față problemelor derivate din situațiile conflictuale ce pot apărea pe parcursul traseului profesional.

Keywords: *counseling, career guidance, decision making, socio-professional integration, career path*

Abstract: *Any aspect of the educational process involves active involvement and positive outside influence, with the mission to promote a clearer understanding of the psycho-pedagogical conditions for choosing the career path and to encourage high school students in search of professional identity, comfortable and realistic. The article deals with the functional aspects of correct pedagogical professional orientation, of supporting the family and high school students in career design, as well as ensuring equal opportunities for individual development and social integration. The role of psycho-pedagogical counseling for the family and high school students is to optimize the identification and mobilization of personal resources available to beneficiaries, finding alternatives for socio-professional integration, capitalizing on the ability to deal with problems arising from conflict situations that may arise during the career.*

Cuvinte-cheie: *consiliere, orientare profesională, decizie, integrare socioprofesională, traseu profesional.*

Actualitatea problemelor vizând consilierea psihopedagogică a familiei și liceenilor în contextul luării deciziilor în orientarea profesională pedagogică este determinată de importanța lor personală, socială și

economică. În contextul socioeconomic actual, integrarea omului în societate, preponderent, o constituie realizarea profesională. Drept principiu de bază al societății actuale este educația de calitate, fiind un aspect inițial al formării culturii generale și, ulterior, al formării profesionale inițiale. Acesta rămâne a fi un proces de durată, care necesită o intervenție profesională psihopedagogică calitativă și permanentă.

Orice implicare în susținerea părinților și liceenilor favorizează înțelegerea mai clară a condițiilor de alegere a traseului profesional și stabilirea identității profesionale confortabile și realiste. Asigurarea contextului funcțional pentru ghidarea în carieră, susține persoana în proiectarea carierei, în mare parte, asigură șanse egale de dezvoltare individuală și integrare socială de succes [5].

Ghidarea în carieră este un proces continuu de care trebuie să beneficieze fiecare persoană pe parcursul vieții, constituind un element important al formării profesionale. Ea le oferă tinerilor oportunitatea de a lua o decizie informată și rațională privind viitorul lor profesional. În cazul în care tinerii fac o alegere bazându-se pe popularitatea universităților și facultăților, dorințele părinților, cât și unde merge cel mai bun prieten, observăm o creștere a șomajului în rândul acestora. Ghidarea în carieră are ca scop susținerea persoanei în proiectarea carierei, proiectarea carierii fiind un proces permanent, încadrat în limitele de viață conștientă a individului, un ansamblu de acțiuni subordonate unor finalități prosociale clar definite,

orientate spre identificarea posibilităților de maximă valorificare a potențialului individual [7].

Competențele de orientare și dezvoltare în carieră, de rând cu cele de consolidare a dezvoltării sferei moral-volitive, asigură autonomia personalității, forța de luare a deciziei, responsabilitatea pentru propria viață și dezvoltare. Rostul acestor competențe se apreciază nu doar prin reducerea numărului de șomeri, cărora societatea trebuie să le asigure minimumul de viață, ci și prin beneficiile sociale, morale și psihologice, care le pot aduce. Este demonstrat că persoanele implicate într-o activitate profesională adecvată, pe lângă câștigurile materiale, au *imaginea de sine pozitivă, sunt mai optimiste, au un confort psihologic stabil, sunt orientate spre soluționarea problemelor, iar motivația de autoactualizare este mai pronunțată*. În mare măsură aceste competențe ar putea diminua fenomenul „neajutorării învățate” [6], care se face tot mai resimțit în viața cotidiană, în special printre persoanele tinere, fapt observant și în cadrul facultăților pedagogice unde își fac studiile absolvenții de licee.

Este cert faptul că, viitorul absolvent trebuie să-și construiască o imagine clară în ceea ce ține alegerea viitoarei profesii și formării carierei sale: *ce facultate va alege; care va fi jobul potrivit pentru el, care vor fi condițiile de muncă, dar și cât de motivat va fi el în activitatea sa, sau în ansamblu - care vor fi așteptările de la această profesie și activitate*. În condițiile actuale, aceasta devine o provocare pentru societate în general și pentru

părinți și liceeni, în special, deoarece aceștia simt acut nevoia de susținere psihopedagogică în luarea deciziilor de orientare profesională.

Consilierea psihopedagogică în orientarea profesională, implică nu doar cunoștințe aprofundate în domeniu, ci și dăruire de sine. Dezvoltarea profesională pe parcursul activității este necesară, deoarece schimbările și modificările din domeniul socioeconomic pot solicita ajustări la cariera absolventului sau angajatului.

În literatura de specialitate se explică diferit conceptul, de orientare profesională, dar accentual primordial se pune pe factorul educațional, care permite atingerea succesului [7]. „Educația pentru carieră este o intervenție la nivel educațional de dezvoltare a deprinderilor și abilităților necesare pentru managementul propriei cariere” [2].

De aici, deducem funcția principală a educației pentru carieră, care constă în formarea-dezvoltarea conștiinței necesare pentru integrarea și pregătirea socioprofesională în contextul societății actuale.

Deși, în literatura de specialitate se operează cu termeni, precum: *orientare în carieră*; *orientare școlară și profesională*; *consiliere în carieră și educație în carieră*, aceștia se disting între ei, atât teoretic, cât și prin aria lor de acțiune asupra beneficiarului.

Cu toate că au la bază activități comune, cercetătorii țin să concretizeze că, totuși, au diferite direcții și finalități. Termenul de orientare în carieră acoperă gama cea mai largă

de activități, de la informare și evaluare la consiliere și educație pentru carieră, devenind astfel conceptul care cuprinde activitățile din acest domeniu. La rândul său, consilierea în carieră vizează dezvoltarea abilităților unei persoane sau grup de persoane, pentru rezolvarea unei probleme specifice legate de carieră (indecizie, anxietate, insatisfacție academică, plan de carieră etc., și este în esență o intervenție psihopedagogică) [15].

Luarea deciziei corecte în direcția orientării profesionale pedagogice, este posibilă atunci când se oferă suport psihopedagogic familiei și liceenilor în alegerea unei cariere în raport cu valorile, interesele și abilitățile personale și prin asistarea beneficiarului în alegerile legate de viitorul profesional. Aceasta necesită să fie parte componentă a traseului educațional pe care-l parcurge persoana, în scopul integrării socioprofesionale.

În lucrarea, sa Mihai Jigau menționează că „consilierea carierei trebuie să fie un proces *educativ, dinamic și continuu* și trebuie să fie concordantă cu sistemul de interese, motivații și aptitudini ale consiliatului, să-i ofere individului prilejul unei dezvoltări personale, să fie o provocare stimulatorie și o sursă de satisfacții și afirmare. Totodată, beneficiarii serviciilor de consiliere vocațională trebuie să fie informați asupra situației socioeconomice în plan național, regional și local, cât și asupra evoluției probabile a pieței forței de muncă, iar orientarea profesională trebuie să asigure o concordanță între ce poate, ce dorește și ce opțiuni are consiliatul" [11].

Cercetătorii în literatura de specialitate explică termenul de consiliere ca „procesul prin care specialiștii din domeniul sociouman orientează individul/grupul/comunitățile prin furnizarea de informații, găsirea de alternative, identificarea scopurilor:

- facilitarea schimbărilor comportamentale ameliorative;
- întărirea capacității clienților de a face față problemelor derivate din dezvoltarea ca persoană, maturizare, situații conflictuale;
- sprijinirea procesului decizional;
- ameliorarea relațiilor interpersonale;
- deprinderea tehnicilor de rezolvare a conflictelor;
- stimularea potențialului personal pentru cunoașterea și folosirea la maximum a propriilor capacități;
- atingerea nivelului maxim de libertate în contactul cu barierele personale;
- maximalizarea eficacității individuale prin învățarea clientului să-și controleze atât mediul, cât și răspunsul la mediu [Apud. 4].

Rolurile primordiale în educația pentru carieră le revin atât beneficiarului, care este responsabil pentru propria carieră, a părinților care trebuie să-i ofere sprijin, cât și consilierului în carieră, prin intermediul căruia poate fi realizată educația pentru carieră. Consilierul trebuie să se adapteze acestor schimbări sociale, să găsească metode noi de intervenție și asistentă, iar rolul acestuia să fie reconsiderat.

Abordată, dintr-o altă perspectivă, consilierea psihopedagogică în carieră, este un exercițiu activ de comunicare cu rolul de a mobiliza eficient resursele de care dispune persoana întru atingerea obiectivelor pe care și le-a propus. Furnizarea de informații și găsierea de alternative în scopul integrării socioprofesionale, identificarea scopurilor, întărirea capacității beneficiarilor de a face față problemelor derivate din situațiile conflictuale pe parcursul traseului profesional, sprijinirea procesului decizional, ameliorarea relațiilor interpersonale, stimularea potențialului personal pentru cunoașterea și folosirea la maximum a propriilor capacități sunt niște pași parcurși în procesul de consiliere în carieră [12; 13].

În contextul tendințelor sociale de inserție profesională eficientă a liceenilor, educația școlară și cea familială reprezintă determinante care susțin procesul vizat. Percepută și conștientizată ca prioritară educația, în general și educația pe parcursul vieții, în special sunt abordate mai insistent. Aceasta constituind o sursă a ființării optime a omului ca și entitate socială.

În acest context, orientarea profesională pedagogică presupune și o serie de activități destinate **părinților**. Influența acestora asupra deciziei copilului poate fi mai mare sau mai mică, în funcție de mentalitate, de poziția socială, de nivelul lor cultural. Scopul este același: cooptarea părinților dret aliați în procesul de orientare conștientă și realistă a liceenilor pe un drum profesional care să corespundă

aptitudinilor, dar și posibilităților concrete oferite pe piața muncii [14].

Colaborarea cu părinții se poate realiza prin întrevederi, reuniuni, seminarii, conferințe, li se pot propune stagii de formare prin activitatea de orientare și li se pot furniza materiale informative.

Părinții pot participa la ședințele de consiliere sau ulterior pot fi informați despre mersul acestora. Ei pot să-și prezinte propria experiență de muncă dacă aceasta oferă informații interesante pentru liceeni.

De menționat că Proiectul „Strategia Educației - 2020” își propune ca obiectiv specific 1.10 - dezvoltarea sistemului de consiliere și proiectare a carierei pe parcursul întregii vieți, cu acțiuni, precum:

- elaborarea concepției și implementarea serviciilor de consiliere și proiectare a carierei ca parte integrantă a serviciilor publice de educație;
- asigurarea consilierii și a proiectării carierei la nivel de învățământ general;
- sprijinirea dezvoltării unei rețele de instituții specializate în acordarea serviciilor de ghidare și proiectare a carierei pe parcursul întregii vieți [3].

În conformitate cu prevederile Codului Educației se propun Centrele de consiliere în carieră din cadrul instituțiilor de învățământ superior care funcționează în baza unor regulamente-cadru, aprobate de Ministerul Educației și Cercetării. În cadrul Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă activează și un Centru de Consiliere pentru

Autoeficiență și Consiliere a Familiei, care au misiunea de a susține elevii și studenții, precum și familiile acestora în procesul de proiectare a carierei și de realizare a educației pentru carieră. Aceste centre în colaborare strânsă și cu alte centre din Republică asigură relaționarea studenților cu mediul socioeconomic și cunoașterea acestuia.

Acordarea serviciilor de orientare profesională se pliază pe necesitatea identificării aspirațiilor vocaționale, cât și a dezvoltării potențialului personal, în scopul obținerii calificării și integrării socioprofesionale.

Specialiștii din cadrul centrelor îi ajută pe liceeni în luarea unor decizii corecte referitor la ulterioarele lor alegeri, la diagnosticarea intereselor profesionale și integrarea eficientă a acestora în mediul academic.

Facilitarea integrării socioprofesionale și în mediul academic are loc odată cu parcurgerea întregului proces de ghidare și proiectare a carierei, succesul socioprofesional venind cu beneficii atât pentru persoană, cât și pentru întreaga societate.

Acest sens, venim cu câteva condiții psihopedagogice de consiliere a familiei și liceenilor în contextual luării deciziilor în orientarea profesională pedagogică:

O autocunoaștere profundă, facilitarea dezvoltării personale și a conștiinței de sine, cunoașterea pe deplin a caracteristicilor de personalitate, a punctelor tari, a valorilor personale, intereselor profesionale, abilităților și competențelor personale.

Dezvoltarea abilităților de gestionare a carierei de-a lungul întregii vieți. Consilierea în carieră urmărește ca, dincolo de soluționarea unei probleme punctuale, să sprijine persoana în dezvoltarea propriilor abilități de gestionare a carie-

rei pe toată perioada vieții. Aceasta va învăța tehnici pe care să le poată utiliza de fiecare dată când va întâlni un obstacol în viața profesională sau în cea personală, sau atunci când va dori să se dezvolte: cum să-și evalueze abilitățile, valorile, interesele; cum să ia decizii în mod corect; cum să se documenteze în legătură cu o companie, o profesie sau cu tendințele de pe piața forței de muncă;

Dezvoltarea și valorificarea capacităților de decizie prin care liceenii vor fi ajutați în rezolvarea problemelor și luarea deciziilor;

Asistentă în căutarea și obținerea unei activități. Consilierul în carieră este pregătit să ghideze prin tot procesul de căutare și obținere a unui loc de muncă. El poate oferi cele mai eficiente strategii de identificare a jobului dorit și poate îndruma liceenii cum să-și maximizeze șansele de a face cea mai bună alegere.

Educarea flexibilității – oferirea experiențelor complexe și variate, prin trezirea conștiinței de schimbare ca modalitate de a face față schimbărilor și solicitărilor din societate.

- *Acces la o multitudine de resurse de dezvoltare profesională.* Consilierul în carieră poate pune la dispoziție

sau poate oferi informații despre teste, cărți, site-uri, metode și tehnici care ajută persoana să se dezvolte pe plan profesional și personal sau care vor conduce către soluția adecvată pentru rezolvarea situației [9].

Conchidem că, în cadrul acestui proces complex de proiectare a carierei, de orientare profesională pedagogică eficientă este necesară o strategie eficientă care ar orienta liceenii și părinții acestora în realizarea scopurilor stabilite în legătură cu propriul viitor profesional. Evident necesitatea educației pentru carieră și orientarea profesională calitativă sunt componente ale sistemului educational, și solicită permanent schimbarea atitudinii față de viitoarea carieră și traseul formării inițiale. În acest sens, autoeducația și autoformarea devin piloni de bază în dezvoltarea profesională. Cu toate acestea, reiterăm necesitatea funcționării și implicării active a Centrelor de ghidare și cele de consiliere în procesul de integrare socioprofesională.

Bibliografie

1. BÁBAN, A. Consiliere educatională. Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere. Cluj-Napoca, 2001. 196 p.
2. BOCSA, E., MUNTEANU, R. Consiliere și orientare. Ghid de educație pentru carieră. Activități pentru clasele I-IV. Cluj-Napoca: ASCR, 2005. 80p.
3. Codul educației al Republicii Moldova. Chișinău, 17 iulie 2014.

4. COTRUȚA A. Educația pentru carieră-factor decisiv în integrarea socioprofesională. În: *Învățământul universitar și piața muncii: Conexiuni și perspective*. Conferință științifică internațională. 21 noiembrie 2014 – Chișinău: CEP USM, 2015.
5. DANDARA, O. Ghidarea și proiectarea carierei în contextul educației permanente. Chișinău, 2012.
6. DANDARA, Otilia, MIJA, Violeta. Proiectarea carierei și ghidarea în carieră. Suport metodologic pentru elevi și cadrele didactice din învățământul secundar vocațional-tehnic. Chișinău: CEP USM, 2014.
7. DANDARA, Otilia. Proiectarea carierei, dimensiuni ale demersului educațional Chișinău: CEP USM, 2009,
8. Educația-2020, Strategia Sectorială de Dezvoltare pentru anii 2014-2020.
9. EGAN, G. *The Skilled Helper: A Systematic Approach to Effective Helping*. Monterey.
10. Ghid metodologic de creare și funcționare a Centrului universitar de ghidare și consiliere în cariera. Chișinău, 2014.
11. JIGĂU, M. *Consilierea carierei adulților*. Institutul de Științe ale Educației. București: 2003.
12. RAILEANU O. Importanța formării competenței de consiliere psihopedagogică la cadrele didactice debutante. În: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol. XIV, Partea I. Chișinău: Tipografia UPSC, 2015,
13. RAILEANU O. Formarea competențelor de consiliere educațională la studenții pedagogi. În: „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”: *Materialele conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor*

- UPS „Ion Creangă”. Vol. II. Seria XVIII, Chișinău: Tipografia UPSC, 2016.
14. RAILEANU O. Consilierea și educația familiei în instituția de învățământ. Ghid metodologic. Tipografia UPS „ Ion Creangă”, 2020.
15. SILVAȘ, A. Managementul carierei. Universitatea „Petru Maior”, Tg. Mureș, 2009.

PERSONALITATEA PROFESORULUI CONSTRUCTIVIST ÎN RAPORT CU PROVOCĂRILE SOCIETALE

Irina Simcenco dr., lect.univ., UPS Ion Creangă, Chișinău
ORCID 0000-0001-5421-7502

Rezumat: În societatea contemporană, exigențele și așteptările față de profesia didactică au crescut considerabil. Prin urmare devine o necesitate formarea unui profesor competent, inteligent cu statut profesional înalt, axat pe o pregătire generală foarte bună, cunoștințe aprofundate în domeniu, cu o gamă de competențe profesionale necesară inserției sociale, deprinderi de muncă intelectuală, axat pe dezvoltare profesională și personală continuă, etc. Profesorul constructivist este preocupat de a-i sprijini pe educați, de a-i introduce în cunoașterea științifică, de a-i îndruma, coordona, de a organiza condițiile și a facilita drumul spre cunoaștere. Prin intermediul propriilor întrebări și strategii, elevii în clasa constructivistă devin în mod ideal „elevii denumiți experți în învățare”.

Cuvinte-cheie: profesor constructivist, personalitate, competențe profesionale, educație, elevi.

Abstract: In contemporary society, the demands and expectations towards the teaching profession have increased considerably. It therefore becomes necessary to train a competent,